

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET LELAS PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 55555/08)

PRESUDA

STRASBOURG

20. svibnja 2010.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Lelas protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,

gđa Nina Vajić,

g. Anatoly Kovler

gđa Elisabeth Steiner,

g. Khanlar Hajiyev,

g. Giorgio Malinverni

g. George Nicolaou, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 29. travnja 2010. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 55555/08) protiv Republike Hrvatske što ga je 6. studenog 2008. godine hrvatski državljani g. Čedo Lelas ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. I. Škarpa, odvjetnik iz Splita. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 11. prosinca 2008. godine predsjednik Prvoga odjela odlučio je obavijestiti Vladu o prigovoru koji se odnosi na pravo mirnog uživanja vlasništva. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva živi u Vrlici.

5. On je djelatna vojna osoba zaposlena u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske. Godine 1996., 1997. i 1998., kao pripadnik 40. inženjerijske postrojbe Hrvatske vojske, podnositelj je povremeno sudjelovao u operacijama razminiranja na novo oslobođenim područjima Hrvatske.

6. Na osnovi odluke Ministra obrane od 18. rujna 1995. godine (vidi stavak 36. u daljnjem tekstu) imao je pravo na posebnu dnevnicu za taj rad.

7. Budući da mu nisu bile isplaćene te dnevnice, podnositelj zahtjeva je dana 21. svibnja 2002. godine podnio građansku tužbu protiv države Općinskom sudu u Kninu, tražeći isplatu neisplaćenih dnevnica. Ukupno je potraživao iznos od 16.142,73 hrvatskih kuna, zajedno s dospjelim zakonskom zateznom kamatom.

8. Država je odgovorila da je u odnosu na ovu tužbu nastupila zastara jer je istekao trogodišnji zastarni rok za potraživanja iz radnih odnosa.

9. Podnositelj zahtjeva je odgovorio tvrdnjom da je on u nekoliko navrata pitao svog zapovjednika zašto još nisu isplaćene dnevnice. Njegov zapovjednik raspitao se kod svoga

nadređenoga, koji se tada obratio Glavnom stožeru Oružanih snaga Republike Hrvatske. Konačno, podnositelj zahtjeva bio je obaviješten putem svojeg zapovjednika da njegova potraživanja nisu sporna i da će biti plaćena nakon što u tu svrhu budu osigurana sredstva u državnom proračunu. Pozivajući se na tu informaciju, podnositelj zahtjeva tvrdi da je država priznala dug u smislu članka 387. Zakona o obveznim odnosima i da je tako prekinut tijek zakonskog zastarnog roka.

10. Sud je saslušao B.B.-a, zapovjednika podnositelja zahtjeva i načelnika Područnog odjela financija Split Ministarstva obrane, brigadira I.P.

11. B.B., koji je od siječnja 1996. do travnja 1999. godine bio zapovjednik 40. inženjerijske postrojbe, svjedočio je da su mu od strane zapovjednika voda unutar postrojbe bili dostavljeni popisi djelatnih vojnih osoba koje su obavile posao razminiranja, zajedno s brojem odrađenih dana i odgovarajućim iznosom naknada. Kao zapovjednik jedinice, potpisao ih je nakon što je provjerio točnost i tada ih je dostavio na ovjeru zapovjedniku 3. Operativne zone. Nakon što je zapovjednik 3. Operativne zone potpisao popise, dostavljeni su na isplatu Područnom odjelu financija Split. Obavijestio je podnositelja zahtjeva da su popisi dostavljeni na isplatu. Kad naknade nisu bile plaćane, podnositelj zahtjeva i ostali pripadnici jedinice obratili su mu se, kao svojem zapovjedniku i jedinoj osobi kojoj su bili ovlaštene obratiti se na temelju unutarnjih propisa, pitajući ga kad će biti izvršena isplata. On se u njihovo ime obratio zapovjedniku 3. Operativne zone. Svaki je puta bio obaviješten da se pravo na isplatu kao niti visina ne osporavaju te da će isplata uslijediti nakon što u tu svrhu budu doznačena sredstva. Svaki puta je tu informaciju prenio pripadnicima svoje jedinice, uključujući i podnositelja zahtjeva.

12. I.P. je od 1996. godine bio načelnik Ministarstva obrane u Područnom odjelu financija u Splitu, nadležnog za financijska pitanja za 3. Operativnu zonu. Svjedočio je da je bio svjestan da su pripadnici 40. inženjerijske postrojbe obavljali radove razminiranja do travnja 1998. godine i da je zapovjednik 3. Operativne zone dostavljao na isplatu popise djelatnih vojnih osoba koje su obavljale posao razminiranja. Budući da nije dolazilo do isplata kad bi dospijevale naknade, Glavni stožer oružanih snaga Republike Hrvatske obavijestio je mjerodavne financijske odjele da naknade nisu isplaćene zbog toga što u proračun nisu bila raspoređena sredstva u tu svrhu, a pri tome nisu bile dane nikakve upute da se ospori pravo primiti naknadu ili iznos tih naknada.

13. Dana 3. ožujka 2003. godine Općinski sud u Kninu presudio je u korist podnositelja zahtjeva i naložio državi da mu isplati tražene naknade. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Nadalje, neprijeporno je ... da se tužitelj po dospelosti svakog pojedinog potraživanja pa do 21. veljače 2002. godine obraćao zapovjedniku postrojbe s upitima kada će uslijediti isplata, jer se po unutarnjoj organizaciji tuženika isključivo njemu i mogao obratiti, a zapovjednik u ime tužitelja se obraćao zapovjedništvu III Zbornog područja te povodom istog zapovjedniku [tužiteljeve] postrojbe od strane zapovjednika III Zbornog područja stavljeno do znanja da pravo na isplatu i visina iste se ne osporava, ali da će isplata uslijediti po osiguranju sredstava, jer ih trenutno nema, s čime je zapovjednik postrojbe upoznavao tužitelja.

Naprijed navedeno, po ocjeni ovog suda, predstavlja priznanje duga u smislu odredbe čl. 387. Zakona o obveznim odnosima, jer ... se tužitelju od strane ovlaštene osobe tuženika nedvojbeno stavljalo do znanja da pravo na isplatu nadoknade i visinu tuženik ne osporava, a da će isplata uslijediti po osiguranju sredstava.“

14. Nakon žalbe koju je uložila država Županijski sud u Šibeniku je dana 22. travnja 2003. godine ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno suđenje. Presudio je da je prvostupanjski sud propustio utvrditi (a) tko je u ovome predmetu osoba ovlaštena priznati dug u ime Ministarstva obrane i (b) predstavljaju li potpisani i ovjereni popisi pripadnika jedinice podnositelja zahtjeva koji su obavili posao razminiranja, a koji naznačuju broj dana kada su obavili taj posao i odgovarajući iznos dnevnica, a koje je obradio Odjel financija Ministarstva obrane, u stvari zahtjeve za isplatu i stoga neizravno priznanje duga.

15. U ponovljenom postupku Općinski sud u Kninu ponovno je saslušao načelnika Ministarstva obrane u Područnom odjelu financija u Splitu, brigadira I.P., koji je posvjedočio da ovjereni popisi djelatnih vojnih osoba koje su obavile posao razminiranja predstavljaju zahtjeve za isplatu naknada. Nadalje je izjavio da je, nakon što ih je zaprimio, Područni odjel financija u Splitu provjerio njihovu točnost i dostavio ih zajedno s traženim obrascem, koji u stvari predstavlja zahtjev za isplatu, Središnjem odjelu financija Ministarstva obrane u Zagrebu. Prema I.P.-u Središnji odjel financija bio je ovlašten provjeriti popise i mogao ih je vratiti Područnom odjelu financija ako bi zahtjev za isplatu naknada ili njihov iznos bili nevaljani, što oni nisu učinili. Nakon što je Područni odjel financija dostavio popise i zahtjev za isplatu, načelnik Središnjeg odjela financija obavijestio je podnositelja zahtjeva da će isplata uslijediti nakon što u tu svrhu budu raspoređena sredstva u proračunu. Da je bilo sredstava, ne bi se tražila nikakva daljnja radnja za doznaku traženog iznosa na bankovni račun podnositelja zahtjeva.

16. U ovome obnovljenome postupku tužena je po prvi puta ustvrdila da je u skladu s unutarnjim propisima Ministarstva obrane, prije nego što je bila podnesena tužba osoba ovlaštena priznati dug u ime Ministarstva bio načelnik Odjela financija, a nakon toga načelnik Pravnog odjela.

17. Dana 18. lipnja 2003. godine Općinski sud je ponovno presudio u korist tužitelja. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Područni ured za financije tuženika u Splitu da je verificirao navedene isplatne liste s obračunom na način da je ustvrdivši prethodno osnov i visinu isplate kao opravdan, isti uz [potrebne] obrasce, tj. nalog za isplatu, dostavio Upravi za financije ... u Zagrebu, koja je time što nije vratila navedeni popis i nalog odjelu za financije u Splitu također isti prihvatila kao osnovan i opravdan, a koja uprava je trebala izvršiti isplatu naprijed izvršenih iznosa budući Područni odjel za financije tuženika u Splitu ne posjeduje gotova novčana sredstva. Nakon tako dostavljenih [lista i] naloga za isplatu Uprava za financije izvjestila je Odjel u Splitu da će isplata uslijediti po osiguranju sredstava za tu namjenu u Državnom proračunu o čemu da je tužitelj obaviješten i upoznat od strane nadređenog zapovjednika i to u vremenskom razdoblju od dospelosti potraživanja pa do 21. veljače 2002. godine.

Naprijed navedeno i utvrđeno, po ocjeni ovog suda, predstavlja priznanje duga, jer se time što su isplatne liste verificirane putem naloga za isplatu, te upoznavanje tužitelja s istim kao i s okolnošću da će isplata uslijediti po osiguranju sredstava u Državnom proračunu, tužitelju kao vjerovniku od strane tuženika kao dužnika na jasan i nedvojben način stavilo do znanja da se priznaje navedeno potraživanje, odnosno dug tuženika.“

18. Nakon što je država uložila žalbu, Županijski sud u Šibeniku je dana 8. ožujka 2004. godine ponovno ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno suđenje. Presudio je kako iz spisa predmeta slijedi da je u skladu s unutarnjim propisima Ministarstva obrane prije nego je bila podnesena tužba osoba ovlaštena priznati dug u ime Ministarstva bio načelnik Odjela financija Ministarstva, a nakon toga načelnik Pravnog odjela. Stoga zapovjednik podnositelja zahtjeva nije mogao priznati dug u ime Ministarstva.

19. Kako bi utvrdio tko je bila osoba ovlaštena priznati dug u ime Ministarstva obrane Općinski sud u Kninu je u obnovljenom postupku saslušao načelnika Središnjeg odjela financija Ministarstva obrane, i izvršio uvid u unutarnje propise Ministarstva.

20. Načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva obrane, I.H. posvjedočio je da je prije nego što je bila podnesena tužba osoba ovlaštena priznati dug u ime Ministarstva uistinu bio načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva, a nakon toga načelnik njegovog Pravnog odjela. Isto je tako posvjedočio da je zahtjev Područnog odjela financija Split za isplatu dnevnica za posao razminiranja bio smatran nevaljanom pismom od 29. listopada 1998. godine jer se odluka Ministra obrane od 18. rujna 1995. godine primjenjivala samo na Hrvatsko podunavlje.

21. Dana 19. travnja 2005. godine Općinski sud presudio je po treći puta u korist tužitelja. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

Sukladno unutarnjoj organizaciji tužene tužitelj se sa zahtjevom za isplatu a kada ista nije uslijedila po dospelosti, obraćao neposredno nadređenom zapovjedniku postrojbe, koji je u ime tužitelja takve upite i zahtjeve postavljao zapovjedniku III. Zbornog područja OSRH Knin. Zapovjednik III. Zbornog područja je takve upite i zahtjeve na očitovanje dostavljao nadležnom Glavnom stožeru OSRH Knin, koji je povratno odgovarao da se priznaje pravo na isplatu u visina, te da će isplata uslijediti po osiguranju sredstava za tu namjenu. Zapovjednik III. Zbornog područja je takva očitovanja dostavljao zapovjedniku postrojbe koji je o tome izvještavao tužitelja i to u razdoblju od mjeseca lipnja 1998.g do svibnja 2002. godine kada je zapovjedniku postrojbe od zapovjednika Zbornog područja dostavljeno zadnje očitovanje.

Na naprijed navedeni način su ovlaštene i odgovorne osobe i služba u sastavu tužene (sve prema predmetnoj Odluci od 18. rujna 1995.g) i to zapovjednik 40. inženjerijske postrojbe, ... te nadležni Područni odjel za financije koji je iznose pripadajućih dnevnica verificirao i priznao kao trošak tužene te ga u vidu zahtjeva za doznaku potraživanog iznosa ... dostavio upravi za financije tužene, tužitelju na jasan i nedvojben način priznali dug.

Nastavno tome nije osnovana tvrdnja tužene isticana u dosadašnjem tijeku postupka da je samo načelnik uprave za financije odnosno načelnik pravne službe ovlašten u ime tužene priznati dug, jer navedeno ne proizlazi iz rezultata provedenog dokaznog postupka, osobito [unutarnjih pravila Ministarstva obrane] te da su bezuspješno protekli rokovi koje je sud na zamolbu zastupnika tužene istom ostavljao radi podnošenja dokaza na tu okolnost.

...

... dopisom od 29. listopada 1998. godine ne proizlazi da je zahtjev Područnog odjela za financije [Split] ocijenjen neosnovanim, već samo da je isti vraćen odjelu na dodatno očitovanje i provjeru te sugerirano istom da nakon toga upravo Područni odjel za financije odluči o pravu na isplatu predmetne nadoknade.

Dakle, temeljem naprijed navedenog sud neprijeporno utvrđuje da su ovlaštene osobe tužene tijekom cijelog spornog razdoblja od dospelosti potraživanja pa do svibnja 2002. godine, tužitelju na jasan i nedvojben način stavljale do znanja da mu tužena ne osporava pravo na isplatu dnevnica u potraživanoj visini, čime je tužena u smislu odredbe čl. 387. Zakona o obveznim odnosima priznala tužitelju dug, sukladno čemu je razvidno da nije nastupila zastara navedenih potraživanja, jer je priznanjem duga došlo do prekida zastarijevanja.

22. Nakon što je država uložila žalbu, Županijski sud u Splitu je dana 24. listopada 2005. godine preinačio prvostupanjsku presudu odbivši tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„Temeljem rezultata provedenih dokaza prvostupanjski sud je utvrdio sljedeće odlučne činjenice:

- da je tužitelj kao pripadnik 40. Inženjerijske postrojbe, u sporno vrijeme pod zapovjedništvom III. ZP OSRH Knin, povremeno obavljao radove na razminiranju terena tijekom 196., 1997. i 1998. godine;

- da je Odlukom [Ministarstva obrane od 18 rujna 1995.] bilo utvrđeno pravo ... pripadnika OSRH na posebne dnevnicke za vrijeme izvođenja radova na razminiranju terena;

- da je, sukladno navedenoj odluci tužene, zapovjednik 40. Inženjerijske postrojbe sastavljao mjesečne evidencijske liste pripadnika te postrojbe koji su tog mjeseca izvodili radove na razminiranju terena s naznakom broja dana provedenih na radovima razminiranja i pripadajućim iznosima posebnih dnevnica, te da su isti bili ovjereni u supotpisani od strane zapovjednika III: ZP OSRH Knin i dostavljeni Područnom odjelu za financije u Splitu;

- da se tužitelj, nakon što mu posebne dnevnicke nisu bile isplaćivane, a sukladno hijerarhijskom ustroju u okviru tužene, višekratno obraćao zapovjedniku postrojbe u čijem sastavu je obavljao radove na razminiranju terena, jednako kao i novom zapovjedniku, s upitom kada će uslijediti posebnih dnevnica, te da su ga isti, nakon obraćanja zapovjedništvu III. ZP OSRH Knin, izvješćivali da se njegova potraživanja ne osporavaju, ... kao i da će njihova isplata uslijediti nakon osiguranja financijskih sredstava za tu namjenu.

Temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostupajski sud je zaključio da su ovlaštene osobe tužene (zapovjednik 40. Inženjerijske postrojbe, zapovjednik III: ZP OSRH Knin, kao i Područni odjel za financije u Splitu, koji je iznose tužitelju pripadajućih posebnih dnevnica verificirao i priznao kao trošak tužene te ga u vidu zahtjeva za doznaku potraživanog iznosa dostavio Upravio za financije tužene) tijekom spornog razdoblja, pa sve do mjeseca svibnja 2002. godine, nedvojbeno tužitelju stavljale do znanja da mu tužena ne osporava pravo na isplatu posebnih dnevnica u potraživanoj visini, te da je na taj način tužena priznala tužitelju dug u smislu odredbe članka 387. ZOO, slijedom čega je utvrdio da u konkretnom slučaju nije niti nastupila zastara utuženih potraživanja, pa je u cijelosti prihvatio postavljani zahtjev tužitelja.

Međutim, polazeći od rezultata dokaza provedenim pred sudom prvog stupnja, ocjena je ovog suda da se pogrešnim ukazuje navedeni zaključak suda prvog stupnja, a to stoga, jer su za priznanje duga u konkretnom slučaju, suprotno stajalištu prvostupajskog suda, a sukladno hijerarhijskom ustroju tužene, bili načelnik Uprave za financije tužene sa sjedištem u Zagrebu koja Uprava je, sukladno internim aktima tužene, bila ovlaštena vršiti završnu obradu i kontrolu od strane Područnog odjela za financije u Splitu dostavljenih zahtjeva za isplatu predmetnih potraživanja tužitelja (i to sve do podnošenja tužbe u ovoj pravnoj stvari), odnosno načelnik Pravne službe tužene (tijekom predmetne parnice), kako to tužena osnovano ističe ... te ovlaštene osobe tužene koje su po hijerarhijskom ustroju tužene (list 160 spisa) nadređene tim osobama.

Slijedom navedenog, te kako iz činjenica utvrđenih u postupku provedenom pred sudom prvog stupnja ne proizlazi da su upravo naprijed navedene ovlaštene osobe tužene priznale predmetni dug izjavom tužitelju kao vjerovniku, niti da je priznanje duga učinjeno na kakav posredan način u smislu odredbe članka 387. stavak 2. ZOO, već suprotno tome, da je zahtjev Područnog odjela za financije u Splitu za doznaku odgovarajućih financijskih sredstava za podmirenje predmetnih materijalnih izdataka tužene (koji zahtjev se, jednako kao ni propisno potpisane i ovjerene evidencijske liste izrađene od strane 40. Inženjerijske postrojbe, ne može smatrati priznanjem duga tužitelju u smislu odredbe članka 387. ZOO) ocijenjen neosnovanim i vraćen Područnom odjelu za financije u Splitu na daljnju provjeru i dodatno očitovanje (...), to u konkretnom slučaju tužena ni na koji zakonom propisani način nije priznala predmetna potraživanja tužitelja, pa da bi se imalo smatrati da je prekinuto zastarijevanje istih, pa kako je zadnje mjesečno potraživanje tužitelja iz osnova posebnih dnevnica dospjelo u mjesecu travnju 1998. godine, a tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena 21. svibnja 2002. godine, to se prigovor zastare predmetnih potraživanja tužitelja ... ukazuje osnovanim, budući da je u konkretnom slučaju protekao člankom 131. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95 i 65/95) propisani trogodišnji rok zastare predmetnih potraživanja tužitelja proisteklih iz njegovog radnog odnosa kod tužene.“

23. Podnositelj zahtjeva je tada podnio ustavnu tužbu protiv te drugostupajnske presude, navodeći povrede svojih ustavnih prava na jednakost pred sudovima i na pošteno suđenje. Tvrdio je da nije došlo do zastare njegovog potraživanja dnevnica za posao razminiranja, jer

je Ministarstvo obrane u nekoliko navrata priznalo dug, prekinuvši time tijekom zakonskog zastarnog roka, i da se Županijski sud u Šibeniku nije pozvao ni na jednu odredbu materijalnog prava koja bi opravdala odbijanje njegovog tužbenog zahtjeva.

24. Dana 10. travnja 2008. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva i dana 8. svibnja 2008. godine njegovom punomoćniku dostavio svoju odluku.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav

1. Mjerodavne odredbe

25. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/1990, 135/1997, 8/1998 (pročišćeni tekst), 113/2000, 124/2000 (pročišćeni tekst), 28/2001 i 41/2001 (pročišćeni tekst), 55/2001 (ispravak)) propisuje kako slijedi:

Članak 26.

„Svi su državljani Republike Hrvatske i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti.“

Članak 29. (1)

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 48.

„1. Jamči se pravo vlasništva.

2. Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkog prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru.“

Članak 50.

„1. Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti.

„2. Poduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.“

Članak 140.

„Međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Njihove se odredbe mogu mijenjati ili ukidati samo uz uvjete i na način koji su u njima utvrđeni, ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava.“

2. *Sudska praksa Ustavnog suda*

26. U svojim odlukama br. U-I-892/1994 od 14. studenog 1994. (Narodne novine br. 83/1994) i U-I-130/1995 od 20. veljače 1995. (Narodne novine br. 112/1995) Ustavni sud je presudio da se sva prava zajamčena Konvencijom i njenim Protokolima trebaju smatrati i ustavnim pravima koja imaju istu snagu kao odredbe Ustava.

B. Ustavni zakon o Ustavnom sudu

1. *Mjerodavne odredbe*

27. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske iz 1999. godine (Narodne novine br. 99/1999 od 29. rujna 1999. – “Ustavni zakon o Ustavnom sudu”), izmijenjenog i dopunjenog Ustavnim zakonom o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, (Narodne novine br. 29/2002 od 22. ožujka 2002.) koji je stupio na snagu 15. ožujka 2002. godine glasi kako slijedi:

Članak 62.

„1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu ...

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

3. U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.“

Članak 65 (1)

“Ustavna tužba mora sadržavati ... naznaku ustavnog prava za koje se tvrdi da je povrijeđeno s naznakom mjerodavne odredbe Ustava kojom se to pravo jamči ...”

Članak 71 (1)

“Vijeće, odnosno sjednica Ustavnog suda ispituje samo one povrede ustavnih prava koje su istaknute u ustavnoj tužbi.”

2. *Sudska praksa Ustavnog suda*

28. Dana 9. srpnja 2001. godine Ustavni sud je donio odluku br. U-III-368/1999 (Narodne novine br. 65/2001) u predmetu u kojemu se podnositeljica ustavne tužbe u svojoj ustavnoj tužbi pozvala na članke 3. i 19.(1.) Ustava, od kojih niti jedan, na temelju sudske prakse toga suda, nije sadržavao ustavna prava. Ustavni je sud ipak dopustio ustavnu tužbu, utvrdivši povrede članaka 14., 19.(2.) i 26. Ustava, na koje se podnositeljica ustavne tužbe nije pozvala, i ukinuo pobijane odluke. Odlučujući tako presudio je kako slijedi:

“Stoga se niti na jednoj od navedenih ustavnih odredaba ne može zasnivati ustavna tužba.

U konkretnom se slučaju, međutim, kako će dalje biti obrazloženo, radi o specifičnoj pravnoj situaciji, zbog čega je ovaj Sud, unatoč utvrđenju da nema i ne može biti povreda ustavnih odredaba na koje se podnositeljica izrijekom poziva, ocijenio da postoje okolnosti koje nalažu ukidanje odluka donesenih u konkretnom upravnom postupku, odnosno upravnom sporu.

...

Naime, iz navoda ustavne tužbe i iz stanja spisa predmeta posve evidentno proizlazi da povreda prava, osobito onih zajamčenih odredbama članka 14. (opća jednakopravnost, jednakost svih pred zakonom), članka 19. stavka 2. (jamstvo sudske kontrole zakonitosti pojedinačnih akata tijela državne uprave i tijela koja imaju javne ovlasti) i članka 26. Ustava (jednakost u postupku pred sudovima, drugim državnim tijelima i inim tijelima koja imaju javne ovlasti) ...”

C. Zakon o obveznim odnosima

1. Mjerodavne odredbe

29. Članak 387. Zakona o obveznim odnosima Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 29/1978, 39/1985 i 57/1989 i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/1991 s naknadnim izmjenama i dopunama) propisivale su kako slijedi:

ZASTARA OPĆE ODREDBE

Opće pravilo

Članak 360.

„(1) Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze.

(2) ...

(3) Sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.“

PREKID ZASTARE

Priznanje duga

Članak 387.

„(1) Zastara se prekida kad dužnik prizna dug.

(2) Dug se može priznati ne samo izjavom vjerovniku nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamata ili davanje osiguranja ...“

2. Sudska praksa Vrhovnog suda

30. U tumačenju članka 387. Zakona o obveznim odnosima Vrhovni sud je dosljedno presuđivao da priznanje duga koje može prekinuti tijekom zastarnog roka, bez obzira je li bilo učinjeno na izravan ili neizravan način, mora biti dano nedvosmisleno i od strane osoba ovlaštenih djelovati u ime dužnika (vidi, na primjer, odluke br. Rev 3053/1999-2 od 23. siječnja 2002., Rev 271/03-2 od 12. travnja 2005., Rev 347/04-2 od 21. lipnja 2005., Rev 97/03-2 od 22. prosinca 2005. i Revt 156/2006-2 od 29. studenog 2006).

31. Dana 25. svibnja 2000. godine Vrhovni sud donio je presudu br. Rev 1401/1999-2 u predmetu u kojemu su tužitelji tužili državu tražeći isplatu neisplaćenih plaća za razdoblje tijekom kojega su bili na liječenju odnosno držani u zarobljeništvu od strane neprijatelja. Postavilo se pitanje je li pismo Ministarstva obrane, osobito Glavnog stožera Hrvatskih oružanih snaga od 9. veljače 1998. godine, kojim se potvrđuje da su tužitelji bili pripadnici njihove vojne jedinice i da su se nalazili na njegovom platnom popisu, ali da nisu podigli svoje plaće u naprijed navedenom razdoblju, predstavljali priznanje duga. Niži sudovi odbili su tužbeni zahtjev tužitelja, nalazeći da pismo nije predstavljao priznanje duga koje bi bilo moglo prekinuti zakonski zastarni rok. Odbivši reviziju tužitelja i potvrdivši presude nižih sudova, Vrhovni sud je presudio kako slijedi:

U tom se dopisu potvrđuje da su tužitelji bili na platnoj listi Privlačke satnije 2. listopada 1991. godine do 2. ožujka 1992. godine. Tužitelj M. H. je od 2. listopada 1991. do 21. siječnja 1992. godine, tužitelj P. H. od 2. listopada 1991. do 21. siječnja 1992. godine, te da su od 28. listopada 1991. godine, bili u zatočeništvu i liječenju, pa se nisu nalazi na platnoj listi niti podigli plaću u 109 brigadi. Iz sadržaja ove potvrde proizlazi samo da su tužitelji bili pripadnici određene postrojbe u određeno vrijeme i da za to vrijeme nisu primili plaću. Takav sadržaj sam po sebi ne može predstavljati priznanje duga u smislu čl. 366. ZOO, odnosno prekid zastare. Radi se o općenitoj izjavi, koja se ne može smatrati priznanje duga. Sadržaj dopisa upućuje na zaključak da bi mogao postojati dug, ali on ne predstavlja priznanje tuženoga da dug postoji, odnosno priznanje obveze da dug mora podmiriti ili da će ga podmiriti. Izjava dužnika da su bile ostvarene činjenice na temelju koje bi se moglo zaključiti da dug postoji ne znači priznanje duga u smislu prekida zastarijevanja. Da bi priznanje duga imalo za posljedicu prekid zastarijevanja ono mora biti izričito i određeno, tako da se nedvojbeno izražava dužnikova volja da podmiri dug koji postoji.

32. Dana 27. rujna 2007. godine Vrhovni sud je donio odluku br. Rev-427/2006-2 u predmetu u kojemu je tužitelj trgovačko društvo tužio državu tražeći isplatu određenog iznosa novca. Postavilo se pitanje je li pismo od 15. svibnja 1996. godine, koje je u ime Odjela financija Ministarstva obrane potpisao načelnik njegovog Odjela knjigovodstva, a kojim je tužitelj obaviješten da je Odjel financija Ministarstva evidentirao njegov zahtjev, ali da nisu raspoređena sredstva za namirenje tog zahtjeva, kao i pismo od 6. studenog 1997. godine koje je u ime Odjela financija Ministarstva obrane potpisao načelnik njegovog Odjela za plaćanja, a kojime je tužitelj obaviješten da će Ministarstvo platiti svoj dug doznakom novca na žiro račun tužitelja trgovačkog društva nakon što budu doznačena sredstva Ministarstvu iz državnog proračuna, predstavljalo priznanje duga. Niži sudovi su presudili u korist tužitelja, nalazeći da su naprijed navedena pisma predstavljala priznanje duga koje je moglo prekinuti zakonski zastarni rok. Vrhovni sud je dopustio reviziju od strane države, ukinuo presude nižih sudova i vratio predmet na ponovno suđenje. Odlučujući tako, Vrhovni sud je presudio kako slijedi:

“U pobijanim presudama nema razloga iz kojih bi bilo moguće zaključiti da bi načelnica Odjela za knjigovodstvo koja je potpisala dopis od 15. svibnja 1996. bila ovlaštena priznati dug (sve kad bi se samo evidentiranje potraživanja u Upravi za financije MORH-a i njihova visina mogla smatrati priznanjem duga).

Povrat ugovora o cesiji uz dopis od 6. studenoga 1997. uz izjavu da će svoja dugovanja podmiriti doznakom na žiro-računu, a bez utvrđenja iznosa dugovanja koja tuženica smatra osnovanim i bez utvrđenja je li ... načelnik Odjela za platni promet (koja je potpisala dopis) bila ovlaštena za davanje takve izjave ne može se, barem za sada, smatrati priznanjem duga.

Priznanje duga u smislu čl. 387. st. 2. ZOO po ocjeni ovoga suda daje dužnik osobno ili po ovlaštenoj osobi (ako je dužnik pravna osoba). Iz navedenog je zaključiti da izjave neovlaštenih osoba o priznanju duga ne bi mogle za dužnika imati pravne posljedice valjanog priznanja duga. Pritom valja navesti da priznanje duga ne smije biti protivno prisilnim pravnim propisima [jus cogens].

Zbog navedenih razloga sve dok se ne utvrdi jesu li i na temelju kojeg pravnog akta načelnica Odjela za knjigovodstvo i načelnica Odjela za platni promet bile ovlaštene osobe za izjavu za priznanje duga ne može se zaključiti koje pravno značenje imaju sadržaji dopisa od 15. svibnja 1996. i 6. studenoga 1997. godine.”

3. Doktrina

33. Prema mišljenjima izraženima u hrvatskoj pravnoj doktrini, pravo nije ugašeno protekom zastarnog roka. Nasuprot tome, vjerovnik samo gubi pravo tražiti njegovu ovrhu putem sudova. Stoga dužnik ostaje dužnik čak i nakon što protekne zastarni rok. Iz tog razloga ako dužnik plati vjerovniku nakon proteka zakonskog zastarnog roka, on ili ona ne mogu tražiti povrat toga iznosa (na osnovi neosnovanog obogaćenja) jer je on ili ona platio postojeći dug.

D. Zakon o radu

34. Članak 131. Zakona o radu (Narodne novine br. 38/95, 54/95 (ispravak), 65/95 (ispravak), 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03 (ispravak) i 30/04) propisuje kako slijedi:

Zastara potraživanja iz radnog odnosa

Članak 131.

„Ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, potraživanje iz radnog odnosa zastarijeva za tri godine.“

E. Zakon o parničnom postupku

35. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 4/1977, 36/1977 (ispravak), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991 i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008 i 123/2008) propisuje kako slijedi:

Članak 186 (3)

“Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva; a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.”

Ponavljanje postupka u povodu konačne presude Europskog suda za ljudska prava u Strasbourg u povredi temeljnog ljudskog prava ili slobode

Članak 428.a

„(1) Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene

Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode”

F. Odluka ministra obrane od 18. rujna 1995. godine

36. Odluka ministra obrane o isplatama posebnih dnevnica za vrijeme izvođenja radova na miniranju i deminiranju, neobjavljena) od 18. rujna 1995. godine glasi kako slijedi:

„1. Djelatni i pričuvni pripadnici oružanih snaga RH za vrijeme izvođenja radova na miniranju i deminiranju terena ostvaruju pravo na posebne dnevnice.

2. Posebne dnevnice obračunavaju se u iznosima propisanim Odlukom o visini dnevnice za službene putovanje i visini naknade za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna i to od vremena polaska na obavljanje poslova miniranja i deminiranja, prema sljedećim uvjetima:

a) cijela dnevica za svaka 24 sata provedena na poslovima miniranja i deminiranja uključujući i provedeno vrijeme preko 12 do 24 sata;

b) pola dnevnice za provedeno vrijeme preko 8 sati do 12 sati.

3. Popise osoba koje ostvaruju pravo na posebne dnevnice sa specifikacijom sastavlja zapovjednik razine samostalne bojne i višoj, a ovjerava ga zapovjednik ZP, 1. HGZ, HRM, ili PZO. Ovjeren popis dostavlja se na isplatu blagajni POF-a na čijem području se obavljaju radovi miniranja i deminiranja, a najkasnije do trećega u mjesecu za protekli mjesec.

4. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 1. lipnja.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR 1. UZ KONVENCIJU

14. Podnositelj zahtjeva prigovara da je to što su domaći sudovi odbili njegove zahtjeve za isplatu posebnih dnevnica za poslove razminiranja povrijedilo njegovo pravo na mirno uživanje njegovoga vlasništva. Pozvao se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

38. Vlada pobija tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

39. Vlada osporava dopuštenost ovoga prigovora po dvije osnove, i to da je nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije i da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva.

1 Sukladnost ratione materiae

(a) Tvrđnje stranaka

40. Vlada je prvo naglasila da se prigovor podnositelja zahtjeva odnosi na njegove zahtjeve za isplatu dnevnica za poslove razminiranja koje je podnositelj zahtjeva obavio kao djelatna vojna osoba. Nadalje primjećuju da je Sud u predmetu *Baneković* (vidi predmet *Baneković protiv Hrvatske* (dec.), br. 41730/02, 23. rujna 2004.) utvrdio da radni sporovi između vlasti i državnih službenika čije su dužnosti tipične za specifične aktivnosti javne službe, u onoj mjeri u kojoj oni sudjeluju kao nositelji javne vlasti odgovorni za zaštitu javnih interesa države, ne ulaze u primjenu Konvencije. Kao očiti primjer takvih aktivnosti Sud je nadalje naveo oružane snage i policiju. Imajući u vidu da se prigovor podnositelja u ovome predmetu odnosi na njegov rad kao djelatne vojne osobe, Vlada smatra da odredbe Konvencije nisu primjenjive na ovaj predmet.

41. Podnositelj zahtjeva odgovara da je Vladino pozivanje na predmet *Baneković* u potporu njihove tvrdnje da je ovaj prigovor nespojiv *ratione materiae* dosta površno. U tome predmetu Sud nije presudio, kao to sugerira Vlada, da su radni sporovi između vlasti i državnih službenika isključeni „iz opsega (cijele) Konvencije“ nego samo iz opsega članka 6. stavka 1. Konvencije. Iz toga je razloga Sud u predmetu *Baneković* utvrdio da je prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. , stavka 1. Konvencije nedopušten kao nespojiv *ratione materiae* s Konvencijom. Međutim, ovaj prigovor se tiče prava na mirno uživanje vlasništva koje je zajamčeno člankom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

(b) Ocjena Suda

42. Sud primjećuje da je u predmetu *Baneković* na koji upućuje Vlada podnositelj zahtjeva, policajac, prigovorio na temelju članka 6., stavak 1. Konvencije nepoštenosti i prekomjernoj duljini građanskog postupka u kojemu je tražio isplatu povećanja plaće. I upravo je prigovor na temelju toga članka (zajedno s povezanim prigovorima na temelju članaka 13. i 14.) Sud, primjenjujući načela objavljena u predmetu *Pellegrin* (vidi predmet *Pellegrin protiv Francuske* [GC], br. 28541/95, ECHR 1999-VIII), utvrdio nedopuštenim *ratione materiae* u predmetu *Baneković*. S obzirom da se podnositelj zahtjeva u ovome predmetu, prigovarajući tome što su domaći sudovi odbili dosuditi mu posebnu dnevnicu za

poslove razminiranja poziva na članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, Vladina se tvrdnja čini pogrešno shvaćenom.

43. Štoviše, Sud ponavlja da je u predmetu *Vilho Eskelinen i drugi* (vidi predmet *Vilho Eskelinen i drugi protiv Finske* [GC], br. 63235/00, ECHR 2007-IV) preispitao i napustio doktrinu *Pelegrin*. Stoga Vladino pozivanje na predmet *Baneković* nije mjerodavno čak ni za prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije (vidi stavke 80.-82. ove presude).

44. Slijedi da prigovor Vlade glede nespojivosti *ratione materiae* treba biti odbijen.

2. Neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

(a) Tvrdnje stranaka

45. Vlada nadalje tvrdi da podnositelj zahtjeva nije u postupcima pred domaćim sudovima prigovorio da mu je bilo povrijeđeno pravo na mirno uživanje vlasništva. Posebice, podnositelj zahtjeva je u svojoj ustavnoj tužbi samo prigovorio da su mu povrijeđena njegova ustavna prava na jednakost pred sudovima i na pošteno suđenje, što je u biti odgovaralo članku 6. Konvencije.

46. Podnositelj zahtjeva odgovara da je njegov prigovor pred domaćim sudovima u biti uvijek bio isti, jer je on uvijek tražio isplatu posebnih dnevnica za poslove razminiranja. Pozivajući se na načelo *iura novit curia* utjelovljeno u članku 186.(3.) Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 35. ove presude) on tvrdi da su domaći sudovi, uključujući i Ustavni sud, trebali pravno kvalificirati njegov zahtjev.

(b) Ocjena Suda

47. Sud primjećuje da prema hrvatskom pravu, posebice članku 186. st. 3. Zakona o parničnom postupku (vidi odlomak 35. ove presude), građanski sudovi imaju obvezu razmotriti sva mjerodavna pravna pravila koja bi mogla poduprijeti zahtjev tužitelja. To uključuje i Konvenciju i njene Protokole, koji u Hrvatskoj nemaju samo prednost pred domaćim zakonima, nego se u njima sadržana prava smatraju ustavnim pravima (vidi odlomke 25. i 26. ove presude).

48. Međutim, čini se da se načelo *iura novit curia* ne primjenjuje u postupku pred Ustavnim sudom, jer, na temelju članka 71. st. 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud ispituje samo povrede ustavnih prava koje su navedene u ustavnoj tužbi (vidi odlomak 27. ove presude). Čini se, iz ustavne tužbe podnositelja zahtjeva (vidi odlomak 23. ove presude) da se on nije pozvao na članak 48. i/ili 50. Ustava (vidi odlomak 25. ove presude) koje su odredbe za koje se može tvrditi da odgovaraju članku 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju. On se nije pozvao niti na članak 1. Protokola br. 1. izravno. Umjesto toga, on je u načelu uputio na članke 26. i 29.(1.) , 33.(2.) Ustava (vidi odlomak 25. ove presude), koje odredbe odgovaraju članku 6., stavku 1. Konvencije.

49. Istina, članak 65. st. 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu traži da podnositelji ustavne tužbe u svojim ustavnim tužbama naznače ustavno pravo koje je navodno bilo povrijeđeno kao i mjerodavnu odredbu Ustava koja jamči to pravo (vidi odlomak 27. ove presude). Jednako tako čl. 71. st. 1. istog zakona propisano je da Ustavni sud ispituje samo

one povrede ustavnih prava koje su istaknute u ustavnoj tužbi. (vidi odlomak 27. ove presude). Međutim, ovo pravilo nije apsolutno kao što to sugerira Vlada. Iz odluke Ustavnog suda br. U-III-363/1999 od 9. srpnja 2001. godine slijedi da u određenim predmetima nije nužno navesti mjerodavni članak Ustava, budući da može biti dostatno da je povreda ustavnoga prava očita iz podnesaka podnositelja ustavne tužbe i iz spisa predmeta (vidi *mutatis mutandis* predmet *Glaserapp protiv Njemačke*, 28 August 1986, odlomak 45, Series A br. 104).

50. Stoga, iako je istina da se podnositelj zahtjeva u svojoj ustavnoj tužbi nije izričito pozvao na članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, ili na odgovarajuće odredbe Ustava, on je prigovorio da je Županijski sud u Šibeniku odbio usvojiti njegov zahtjev za isplatu dnevnica za poslove razminiranja (vidi odlomak 23. ove presude).

51. U takvim okolnostima Sud smatra da je podnositelj zahtjeva, koji je postavio pitanje u biti u svojoj ustavnoj tužbi, pred domaćim sudovima iznio pritužbu koju je podnio Sudu. Stoga je nacionalnim vlastima dao priliku koja u načelu treba biti dana državama ugovornicama člankom 35., stavkom 1. Konvencije, da isprave povrede koje se protiv njih navode (vidi naprijed citirani predmet *Glaserapp*, odlomak 44. i *X protiv Njemačke*, br. 9228/80, odluka Komisije od 16. prosinca 1982., Decisions i Reports (DR) 11, str. 142-43).

52. Slijedi da prigovor Vlade koji se odnosi na neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava također treba odbiti.

53. Sud nadalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Isto tako bilježi da nije nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Glede pitanja jesu li zahtjevi podnositelja zahtjeva predstavljali „vlasništvo“

(a) Tvrdnje stranaka

54. Vlada prvo tvrdi da zahtjevi podnositelja zahtjeva ne predstavljaju „vlasništvo“ u smislu članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju. Pozivajući se na predmet *Vilho Eskelinen i drugi* (citiran naprijed, odlomak 94.), tvrde da Konvencija ne jamči pravo na plaću u nekom određenom iznosu i primjećuju da se zahtjev podnositelja zahtjeva odnosi u biti na visinu njegove plaće, pravo koje nije obuhvaćeno Konvencijom. Štoviše, u trenutku kad je podnio svoju tužbu, njegovi zahtjevi su već bili zastarjeli, tako da ne može tvrditi da je imao legitimna očekivanja da bi bili usvojeni. Kao rezultat toga, članak 1. Protokola br. 1. nije primjenjiv na ovaj predmet.

55. Podnositelj zahtjeva odgovara da domaće vlasti nisu nikada osporile postojanje njegovih zahtjeva za isplatu posebnih dnevnica za poslove razminiranja i njihove iznose. Sporno je bilo to zašto još nisu isplaćene. Stoga tvrdi da njegovi zahtjevi predstavljaju „vlasništvo“ u smislu članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju i sudske prakse Suda. Podnositelj zahtjeva je također dodao da se njegovi zahtjevi temelje na odluci Ministarstva obrane od 18. rujna 1995. godine i da se stoga njegov predmet može razlikovati od predmeta *Vilho Eskelinen i drugi* na koji se poziva Vlada.

(b) Ocjena Suda

56. Sud ponavlja da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 samo u mjeri u kojoj se pobijane odluke odnose na njegovo ili njezino „vlasništvo“ u smislu te odredbe. „Vlasništvo“ može biti „postojeće vlasništvo“ ili zahtjevi koji su dostatno utvrđeni da se mogu smatrati „potraživanjem“. Kada je, kao u ovome predmetu, vlasnički interes bit zahtjeva, on se može smatrati „potraživanjem“ samo ako postoji dostatna osnova za taj interes u nacionalnom pravu (na primjer, kad postoji utvrđena sudska praksa domaćih sudova koja to potvrđuje), to jest, kad je dostatno utvrđeno da je potraživanje ovršivo (vidi predmete *Kopecký protiv Slovačke* [GC], br. 44912/98, odlomci 49. i 52., ECHR 2004-IX, i *Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, 9. prosinca 1994., odlomak 59., Series A br. 301-B).

57. Okrećući se ovome predmetu, Sud prvo bilježi da je Odlukom ministra obrane od 18. rujna 1995. godine predviđena posebna dnevnicica za pripadnike Hrvatske vojske koji obavljaju poslove miniranja i razminiranja. Iz nalaza domaćih sudova slijedi (vidi odlomke 21.-22. ove presude) da je nesporno: a) da je podnositelj zahtjeva, kao djelatna vojna osoba, 1996., 1997. i 1998. godine povremeno obavljao poslove razminiranja; b) da se njegovo ime nalazilo na mjesečnim popisima pripadnika 40. inženjerijske postrojbe koja je obavljala poslove razminiranja, a koje popise je skupljao zapovjednik te jedinice naznačujući broj dana provedenih na poslovima razminiranja i povezane iznose dnevnicica; c) da je te popise potpisao zapovjedni časnik podnositelja zahtjeva, a tada i supotpisao i ovjerio zapovjednik 3. Operativne zone Hrvatskih oružanih snaga, te da ih je na koncu dostavio na isplatu Područnom Odjelu financija Split Ministarstva obrane. Stoga izgleda da su u slučaju podnositelja zahtjeva bili ispunjeni svi uvjeti za stjecanje prava na posebne dnevnicice za poslove razminiranja, navedeni u odluci ministra obrane od 18. rujna 1995. godine (vidi odlomak 36. ove presude). Sud stoga smatra da su potraživanja podnositelja zahtjeva imala dostatnu osnovu u nacionalnom pravu kako bi ispunila uvjete da budu „potraživanja“ zaštićena člankom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju (vidi, na primjer, predmet *Cazacu protiv Moldavije*, br. 40117/02, odlomak 43., 23. listopada 2007.).

58. Glede suprotnih tvrdnji Vlade Sud prvo primjećuje da je u svojoj presudi u predmetu *Vilho Eskelinen i drugi* presudio da ne postoji pravo na temelju Konvencije na nastavak plaćanja plaće u određenom iznosu (vidi naprijed citirani predmet *Vilho Eskelinen i drugi*, odlomak 94.) a ne, kao što sugerira Vlada, pravo na plaću u određenom iznosu. Upravo suprotno, organi Konvencije dosljedno su presuđivali da dohodak koji je zarađen predstavlja „vlasništvo“ u smislu članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju (vidi, na primjer, predmete *Bahçeyaka protiv Turske*, br. 74463/01, odlomak 34., 13. srpnja 2006.; *Erkan protiv Turske* (dec.), br. 29840/03, 24. ožujka 2005.; *Schettini i drugi protiv Italije* (dec.), br. 29529/95, 9. studeni 2000. i *Størksen protiv Norveške*, br. 19819/92, odluka Komisije od 5. srpnja 1994.). Sud nadalje primjećuje da prema hrvatskom pravu, osobito članku 360. st.1. Zakona o obveznim odnosima, novčano se pravo ne može više ovršiti nakon što protekne zastarni rok, no samo pravo nije ugašeno (vidi odlomke 29. i 33. ove presude). Slijedi, čak i pretpostavljajući da je zastarni rok uistinu protekao u slučaju podnositelja zahtjeva, da se ne može tvrditi da njegova potraživanja za isplatu posebnih dnevnicica za poslove razminiranja ne ispunjavaju uvjete da budu „potraživanje“ i da stoga ne bi predstavljala „vlasništvo“ u smislu članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

2. Je li došlo do miješanja u mirno uživanje „vlasništva“

(a) Tvrđnje stranaka

59. Vlada tvrdi da se u ovome predmetu nije otkrilo nikakvo miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegovoga vlasništva i da stoga nije bilo nikakvog lišenja ili kontrole vlasništva od strane državnih vlasti.

60. Podnositelj zahtjeva tvrdi da neplaćanje njegovih dnevnica za poslove razminiranja predstavlja lišenje vlasništva.

(b) Ocjena Suda

61. U svjetlu naprijed navedenih utvrđenja da je dostatno utvrđeno da potraživanja podnositelja zahtjeva za isplatu dnevnica za poslove razminiranja ispunjavaju uvjete da budu „potraživanja“ koja povlači za sobom zaštitu članka 1. Protokola b.r 1. Sud smatra da to što su domaći sudovi odbili ove tužbene zahtjeve nedvojbeno predstavlja miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva (vidi naprijed citirani predmet *Cazacu*, odlomak 43.).

62. Sud stoga mora dalje ispitati je li to miješanje bilo opravdano.

3. Je li miješanje bilo „predviđeno zakonom“

(a) Tvrđnje stranaka

(i) Vlada

63. Vlada tvrdi da je miješanje bilo predviđeno zakonom, jer se temeljilo na članku 131. Zakona o radu, koji propisuje trogodišnji zastarni rok za potraživanja iz radnih odnosa.

64. Vlada primjećuje da je ključno pitanje u postupku pred domaćim sudovima bilo je li Ministarstvo obrane priznalo dug i time prekinulo tijek zastarnog roka. S time u vezi Vlada je prvo ponovila da je prema sudskoj praksi Suda njegova ovlast preispitivati poštivanje domaćih zakona ograničena, i da je u prvom redu na nacionalnim vlastima, i to sudovima, da tumače i primjenjuju domaće pravo. Nadalje tvrde da je prema sudskoj praksi Vrhovnoga suda priznanje duga izričita i određena izjava koju, u slučaju pravne osobe, mora dati ovlaštena osoba. U postupku pred domaćim sudovima podnositelj zahtjeva je tvrdio da su ga u nekoliko navrata njegovi nadređeni obavijestili da njegova potraživanja nisu sporna i da će isplata uslijediti nakon što u proračun budu doznačena sredstva. Domaći sudovi su uzeli u obzir sve tvrdnje podnositelja zahtjeva, izveli brojne dokaze, uključujući unutarnje propise Ministarstva obrane, i saslušali ključne svjedoke, osobito načelnika Središnjeg odjela financija Ministarstva, I.H.-a. Domaći su sudovi jasno objasnili da iz unutarnje organizacije Ministarstva obrane slijedi da je načelnik Središnjeg odjela financija nadređen Područnom odjelu financija Split. Budući da je potraživanja podnositelja zahtjeva priznao jedino Područni odjel financija Split, a Središnji odjel financija ih je smatrao nevaljanim, domaći su sudovi utvrdili da Ministarstvo obrane nije priznalo dug podnositelju zahtjeva.

65. Vlada smatra da naprijed navedena utvrđenja domaćih sudova nisu bila arbitrarna ili nerazumna, nego osnovana na dokazima izvedenima u postupku. Odlučujući onako kao što su odlučili, domaći su sudovi postupili u okviru svoje slobode procjene.

(ii) Podnositelj zahtjeva

66. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je došlo do nezakonitoga miješanja u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva, jer je miješanje ili bilo arbitrarno ili nije zadovoljilo kriterije dostupnosti i predvidljivosti.

67. Podnositelj zahtjeva je prvo ukazao na činjenicu da Županijski sud u Šibeniku u svojoj presudi od 24. listopada 2005. godine nije ukazao ni na jednu odredbu materijalnoga prava u potporu svojeg nalaza da su jedine osobe ovlaštene priznati dug u ime Ministarstva obrane bili načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva, načelnik Pravnog odjela Ministarstva i njihovi nadređeni. Umjesto toga, taj je sud samo neodređeno uputio na unutarnje propise Ministarstva, bez konkretnog navođenja iz koje odredbe ili odredbi je izveo svoje naprijed navedene nalaze. Kad je to tako, Županijski sud u Šibeniku je, po mišljenju podnositelja zahtjeva, neizravno priznao da u stvari nije postojala nikakva takva odredba, te se stoga njegova presuda samo može smatrati arbitrarnom.

68. Čak i ako pretpostavimo da nalaz Županijskog suda u Šibeniku nije bio arbitraran i da ga podupiru unutarnji propisi Ministarstva, podnositelj zahtjeva tvrdi da su ti propisi dostavljeni prvostupanjskom sudu prvi puta na ročištu održanom 14. prosinca 2004. godine, te da su bili označeni kao vojna tajna. Po mišljenju podnositelja zahtjeva, to je značilo da se Županijski sud pozvao na propise koji mu nisu bili dostupni.

69. Štoviše, čak ako pretpostavimo da su mu unutarnji propisi Ministarstva i bili dostupni, iz njih je bilo nemoguće izvesti zaključak da je samo načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva bio ovlašten priznati dug u ime Ministarstva. Stoga miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje njegovoga vlasništva nije bilo predvidljivo.

70. Na kraju, bez obzira na gornja razmatranja, podnositelj zahtjeva tvrdi da je u skladu s vojnom hijerarhijom, on bio ovlašten svoj zahtjev za isplatu njegovih dnevnica za poslove razminiranja uputiti samo svom neposredno nadređenom, koji ga je, nakon što se raspitao kod svojih nadređenih, obavijestio da njegov zahtjev nije sporan i da će isplata uslijediti nakon što budu doznačena sredstva u proračunu. Za podnositelja zahtjeva u ovim je okolnostima teško tvrditi da te osobe nisu bile ovlaštene priznati mu dug u ime Ministarstva.

(b) Ocjena Suda

71. Sud ponavlja da je prvi i najvažniji zahtjev članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju to da svako miješanje od strane javne vlasti u mirno uživanje vlasništva treba biti zakonito (vidi predmet *Iatridis protiv Grčke* [GC], br. 31107/96, § 58., ECHR 1999-II).

72. Sud prima na znanje tvrdnju Vlade da su odluke domaćih sudova u ovome predmetu imale pravnu osnovu u domaćem pravu, budući da se njihovo odbijanje tužbenih zahtjeva podnositelja zahtjeva temeljilo na članku 131. Zakona o radu (vidi stavak 34. ove presude). Međutim, Sud također primjećuje da je primjena te odredbe od strane domaćih sudova uslijedila nakon njihovog prethodnog nalaza da Ministarstvo obrane nije priznalo dug podnositelju zahtjeva u smislu članka 387. Zakona o obveznim odnosima – a to je radnja koja bi inače prekinula tijekom zakonskog zastarnog roka – budući da dug nisu priznale ovlaštene osobe u Ministarstvu. Posebice je Županijski sud u Šibeniku presudio u svojoj presudi od 4. listopada 2005. godine da je jedina osoba ovlaštena priznati dug u ime Ministarstva prije nego što je podnositelj zahtjeva podnio svoju tužbu bio načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva i njegovi nadređeni. Stoga opetovane izjave zapovjednog časnika podnositelja

zahtjeva dane podnositelju zahtjeva, nakon što se raspitao kod svojih nadređenih do razine Glavnog stožera Hrvatskih oružanih snaga, da njegova potraživanja nisu sporna i da će dnevnicе biti isplaćene nakon što u proračunu budu u tu svrhu doznačena sredstva nisu imale učinak priznanja duga (vidi odlomak 22. ove presude).

73. S tim u vezi Sud primjećuje, kako je to točno ukazao podnositelj zahtjeva, da se Županijski sud u Šibeniku u svojoj presudi od 24. listopada 2005. godine, nije pozvao na neku određenu pravnu odredbu koja bi poduprla njegov nalaz da je dug u ime Ministarstva mogao priznati isključivo načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva.

74. Sud smatra da pojedinac koji postupuje u dobroj vjeri u načelu ima pravo pouzdati se u izjave koje daju državni ili javni dužnosnici [ili službenici] za koje se čini da imaju traženo ovlaštenje to učiniti i da su bila poštovana unutarnja pravila i postupci, osim ako iz javno dostupnih dokumenata (uključujući zakonske ili podzakonske akte) ne proizlazi drugačije, ili je pojedinac na drugi način znao ili trebao znati da određeni dužnosnik [ili službenik] nema ovlaštenje pravno obvezati državu. Ne bi trebala biti obveza pojedinca provjeravati pridržavaju li se državne vlasti svojih vlastitih unutarnjih pravila i postupaka nedostupnih javnosti i koji prvenstveno služe osiguranju odgovornosti i učinkovitosti unutar državne vlasti. Državi čije vlasti ne poštuju svoja vlastita unutarnja pravila i postupke ne smije biti dozvoljeno okoristiti se svojim kršenjem propisa te izbjeći obvezama. Drugim riječima, rizik za svaku pogrešku koju učine državne vlasti mora snositi država i pogreške se ne smiju ispravljati na račun pojedinca kojega se to tiče, posebice kad nije u pitanju niti jedan drugi suprotstavljeni privatni interes (vidi predmete *Trgo protiv Hrvatske*, br. 35298/04, odlomak 67., 11. lipnja 2009.; *Gashi protiv Hrvatske*, br. 32457/05, odlomak 40., 13. prosinca 2007. i *Radchikov protiv Rusije*, br. 65582/01, odlomak 50., 24. svibnja 2007.).

75. Sud prihvaća da se ponekad ovlaštenje nekog određenog dužnosnika [i službenika] da pravno obveže državu može izvesti iz naravi njegove ili njezine dužnosti i da ne traži nikakvo izričito pravilo ili odredbu. U smislu takve mogućnosti, u svojem očitovanju o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva od 3. travnja 2009. godine Vlada, umjesto pozivanja, izričito ili upućivanjem, na neku domaću pravnu odredbu na kojoj bi se mogao osnivati naprijed navedeno utvrđenje Županijskog suda u Šibeniku, jednostavno tvrdi da je utvrđenje suda izvedeno iz unutarnje organizacije Ministarstva obrane (vidi odlomak 64. ove presude). Sud će stoga ispitati je li to utvrđenje bilo predvidljivo za podnositelja zahtjeva u okolnostima predmeta (vidi, *mutatis mutandis*, *Sun protiv Rusije*, br. 31004/02, odlomak 29.).

76. S tim u vezi Sud prvo ponavlja da načelo zakonitosti također pretpostavlja da su primjenjive odredbe domaćeg prava dostatno dostupne, precizne i predvidljive u njihovoj primjeni. Pojedinac mora moći – uz odgovarajući savjet ako postoji potreba – predvidjeti, u mjeri koja je razumna u datim okolnostima, posljedice koje određena radnja može povlačiti za sobom (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Sun*, odlomak 27. i *Adzhigovich protiv Rusije*, br. 23202/05, odlomak 29., 8. listopada 2009.). Načelo zakonitosti također traži da Sud potvrdi proizvodi li način na koji domaći sudovi tumače i primjenjuju domaće pravo posljedice koje su sukladne s načelima Konvencije (vidi, na primjer, predmete *Apostolidi i drugi protiv Turske*, br. 45628/99, odlomak 70., 27. ožujak 2007. i *Nacaryan i Deryan protiv Turske*, br. 19558/02 i 27904/02, odlomak 58., 8. siječanj 2008.).

77. S tim u vezi Sud primjećuje da su domaći sudovi nedvojbeno utvrdili da je podnositelja zahtjeva njegov zapovjednik opetovano obavještavao da njegovi zahtjevi za isplatu dnevnica nisu sporni i da će biti isplaćeni kada u proračunu budu u tu svrhu

doznačena sredstva (vidi odlomke 21.-22. ove presude). Za Sud, pitanje na koje treba odgovoriti nije je li vjerojatno, kako je to utvrdio Županijski sud u Šibeniku, da je samo načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva obrane bio ovlašten priznati dug, nego je pitanje je li bilo jednako tako vjerojatno za podnositelja zahtjeva – koji je, prema pravilima vojne hijerarhije svoj zahtjev mogao uputiti samo svojem neposrednom nadređenom – u nedostatku jasne pravne odredbe ili javno dostupnog dokumenta koji bi podupro takav nalaz, pretpostaviti da su informacije koje mu je opetovano priopćavao njegov zapovjednik dolazile od osobe ili osoba unutar Ministarstva koje su imale ovlast priznati dug. U tom pogledu Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva znao da se njegov zapovjedni časnik raspitivao kod svojih nadređenih i da su informacije koje su konačno njemu bile prenesene došle, putem zapovjednika 3. Operativne zone, od Glavnog stožera Hrvatskih oružanih snaga. Po mišljenju Suda, u nedostatku jasne pravne odredbe ili javno dostupnih dokumenata glede toga tko je ovlašten priznati dug u ime Ministarstva obrane, bilo je sasvim prirodno da podnositelj zahtjeva vjeruje da je Glavni stožer Hrvatskih oružanih snaga tijelo vlasti dovoljno visoke razine da bi njegove izjave mogle biti obvezujuće za Ministarstvo.

78. Stoga, s obzirom na to da Županijski sud u Šibeniku nije naznačio neku pravnu odredbu koja bi se mogla tumačiti kao osnova za njegovo utvrđenje da je dug mogao priznati samo načelnik Središnjeg odjela financija Ministarstva obrane, Sud nalazi da je pobijano miješanje bilo nespojivo s načelom zakonitosti i stoga protivno članku 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *Frizen protiv Rusije*, br. 58254/00, odlomak 35., 24. ožujka 2005.; naprijed citirani predmet *Adzhigovich*, odlomak 34. i naprijed citirani predmet *Cazacu*, odlomci 46.-47.), jer način na koji je sud tumačio i primijenio mjerodavno domaće pravo, posebice članak 387. Zakona o obveznim odnosima, nije bio predvidljiv za podnositelja zahtjeva, koji je mogao razumno očekivati da izjave njegovog zapovjednika o tome da njegova potraživanja nisu bila sporna i da će isplata uslijediti nakon što budu doznačena sredstva, predstavljaju priznanje duga koje može prekinuti tijekom zakonskog zastarnog roka (vidi, na primjer i *mutatis mutandis*, naprijed citirane predmete *Nacaryan i Deryan*, odlomci 51.-60. i *Fokas protiv Turske*, br. 31206/02, odlomci 42.-44., 29. rujna 2009.). Stoga je podnositelj zahtjeva mogao razumno očekivati da nije istekao zakonski zastarni rok. Ovo utvrđenje da miješanje nije bilo u skladu sa zakonom čini nepotrebnim ispitati je li postignuta poštena ravnoteža između zahtjeva općega interesa zajednice i zahtjeva za zaštitom temeljnih prava pojedinca.

79. Stoga je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

80. Podnositelj zahtjeva također prigovara da naprijed navedeni građanski postupak nije bio pošten, navodeći da su domaći sudovi pogriješili u primjeni mjerodavnih odredbi materijalnog prava i da presuda drugostupanjskog suda nije bila propisno obrazložena. Poziva se na članak 6., stavak 1. Konvencije koji u mjerodavnog dijelu glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...,svatko ima pravo na...pošteno suđenje”

81. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva prigovorio ishodu postupka, koji, osim ako je arbitran, Sud ne može ispitati na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije. Podnositelj zahtjeva nije prigovorio, i nema dokaza koji bi to sugerirali, da domaći sudovi nisu bili nepristrani ili da je postupak na drugi način bio nepošten. U svjetlu svih materijala koji ima

na raspolaganju, Sud smatra da je u ovome predmetu podnositelj zahtjeva mogao iznijeti svoje tvrdnje pred sudovima koji su pružili jamstva navedena u članku 6., stavku 1. Konvencije i koji su se očitovali o tim tvrdnjama u odlukama koje su bile propisno obrazložene, a ne arbitrarne.

82. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. kao očigledno neosnovan i treba biti odbijen na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

83. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

84. Podnositelj zahtjeva potražuje 2.250 eura (EUR) na ime materijalne i nematerijalne štete.

85. Vlada osporava taj zahtjev.

86. Sud ponavlja da presuda u kojoj on utvrdi povredu nameće tuženoj državi pravnu obvezu prekinuti povredu i ispraviti njene posljedice. Ako nacionalno pravo ne dozvoljava – ili samo djelomično dozvoljava – ispravljanje povrede, članak 41. ovlašćuje Sud da oštećenoj strani dosudi naknadu koja mu se čini odgovarajućom (vidi predmet *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [GC], br. 31107/96, odlomci 32.-33., ECHR 2000-XI). S tim u vezi Sud primjećuje da na temelju članka 428.a Zakona o parničnom postupku (vidi odlomak 35. ove presude) podnositelj zahtjeva može podnijeti zahtjev za ponavljanje građanskog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije. S obzirom na prirodu prigovora podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, Sud smatra da je u ovome predmetu najprikladniji način ispravljanja posljedica te povrede ponoviti postupak kojemu je prigovoreno. Budući da slijedi da domaće pravo dozvoljava ispravljanje povrede, Sud smatra da nema potrebe dosuditi podnositelju zahtjeva bilo koji iznos u odnosu na materijalnu štetu (vidi naprijed citirani predmet *Trgo*, odlomak 75.).

87. S druge strane, Sud nalazi da je podnositelj zahtjeva sigurno pretrpio nematerijalnu štetu. Stoga s tog naslova dosuđuje podnositelju zahtjeva iznos od 2.250 EUR, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

88. Podnositelj zahtjeva nadalje potražuje 3.500 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima. Također potražuje troškove i izdatke nastale pred Sudom, ali je pri tome samo konkretno naveo iznos izdataka za poštarinu i zatražio 100 HRK s tog naslova.

89. Vlada osporava te zahtjeve.

90. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna.

91. U ovome predmetu, uzimajući u obzir informacije koje posjeduje i naprijed navedena mjerila, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 833 EUR na ime troškova i izdataka u domaćem postupku, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos.

92. Glede zahtjeva podnositelja zahtjeva za isplatu troškova i izdataka nastalih pred Sudom, Sud primjećuje da na temelju Pravila 60., stavak 1. Poslovnika Suda podnositelj zahtjeva koji želi da mu bude dosuđena pravična naknada na temelju članka 41. Konvencije u slučaju da Sud utvrdi povredu njegovoga ili njezinoga prava na temelju Konvencije, mora postaviti točno određen zahtjev s tim učinkom. Budući da u ovome predmetu podnositelj zahtjeva nije, osim izdataka poštarine, postavio nikakav točno određeni zahtjev za isplatu troškova i izdataka pred Sudom, on nije ispunio naprijed navedeni zahtjev naveden u Pravilu 60., stavku 1. Poslovnika Suda. Sud stoga ništa ne dosuđuje u odnosu na taj dio njegovog zahtjeva (Pravilo 60., stavak 3.). S druge strane, dosuđuje podnositelju zahtjeva 14 EUR na ime izdataka za poštarinu, uz sav porez koji bi mogao podnositelju zahtjeva biti zaračunat na taj iznos.

C. Zatezna kamata

93. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na mirno uživanje vlasništva dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti slijedeće iznose koje treba preračunati u hrvatske kune prema stopi primjenjivoj na datum namirenja:

- (i) 2.250 EUR (dvije tisuće dvije stotine i pedeset eura) uz sav porez koji bi moga biti zaračunat, na ime nematerijalne štete;
- (ii) 847 EUR (osam stotina i četrdeset sedam eura) uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat podnositelju zahtjeva na ime troškova i izdataka;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *Odbija* jednoglasno ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 20. svibnja 2010. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen

Christos ROZAKIS

tajnik

Predsjednik

U skladu s člankom 45., stavkom 2. Konvencije i Pravilom 74., stavkom 2. Poslovnika Suda, odvojeno mišljenje suda Malinvernija nalazi se kao dodatak ovoj presudi.

C.L.R.

S.N.

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA MALINVERNIJA

U stavku 86. Sud ponavlja da „presuda u kojoj on utvrdi povredu nameće tuženoj državi pravnu obvezu prekinuti povredu i ispraviti njene posljedice. Ako nacionalno pravo ne dozvoljava – ili samo djelomično dozvoljava – učiniti taj ispravak, članak 41. ovlašćuje Sud da oštećenoj strani dosudi naknadu koja mu se čini odgovarajućom (vidi predmet *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [GC], br. 31107/96, odlomci 32.-33., ECHR 2000-XI).

S tim u vezi Sud primjećuje da „...na temelju članka 428.a Zakona o parničnom postupku...podnositelj zahtjeva može podnijeti zahtjev za ponavljanje građanskog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije. S obzirom na prirodu prigovora podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju i na razloge iz kojih je utvrdio povredu toga članka, Sud smatra da „je u ovome predmetu najprikladniji način ispravljanja posljedica te povrede ponoviti postupak kojemu je prigovoreno.“

Iz razloga koje sam objasnio u mnogo navrata, bilo sam, bilo zajedno s drugim sucima, posebice sucem Spielmannom¹ volio bih da je ovo načelo bilo, zbog njegove važnosti, uključeno u izreci presude.

Čini mi se da je taj zahtjev tim potrebniji u ovome predmetu u svjetlu utvrđenja Suda da „budući da slijedi da domaće pravo dozvoljava ispravljanje povrede, Sud smatra da nema potrebe dosuditi podnositelju zahtjeva bilo koji iznos u odnosu na materijalnu štetu...“

---

¹ Vidi moje zajedničko suglasno mišljenje sa sucem Spielmannom koje je dodano slijedećim presudama: *Vladimir Romanov protiv Rusije* (br. 41461/02, 24. srpnja 2008.); *Ilatovskiy protiv Rusije* (br. 6945/04, 9. srpnja 2009.); *Fakiridou i Schina protiv Grčke* (br. 6789/06, 14. studenog 2008.); *Lesjak protiv Hrvatske* (br. 25904/06, 18. veljače 2010.) i *Prežec protiv Hrvatske* (br. 48185/07, 15. listopada 2009.). Vidi također moje suglasno mišljenje kojemu su se pridružili suci Casadevall, Cabral Barreto, Zagrebelsky i Popović u predmetu *Cudak protiv Litve* ([GC], br. 15869/02, 23. ožujka 2010.), kao i suglasno mišljenje sudaca Rozakisa, Spielmanna, Ziemelea i Lazarove Trajkovske u predmetu *Salduz protiv Turske* ([GC], br. 36391/02, ECHR 2008.-...). Vidi također moje suglasno mišljenje u predmetu *Pavlenko protiv Rusije* (br. 42371/02, 1. travnja 2010.).